

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองแบบสุภาพิบาล
: ศึกษาจากกรณีสุภาพิบาลพุดไสง จังหวัดบุรีรัมย์
(The Popular Participation in Sukaphibal Self-Government
: A Case Study on Sukaphibal Phudtaisong,
Changwat Buri Ram, Thailand).

โดย

นายประสิทธิ์ พงษ์พิสุทธิ์ ร.ม. (เกียรตินิยม)

001590

วิทยานิพนธ์

เป็นส่วนประกอบการศึกษาตามระเบียบปริญญามหาบัณฑิต
ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
แผนกวิชาการศึกษา

พ.ศ. ๒๕๑๓

I 1426903

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ออนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนประกอบ
การศึกษาคณะระเบียบปริญญามหาบัณฑิต

เฉลิม ทรัพย์ทวี

คณบดี บัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

เฉลิม ทรัพย์ทวี

ประธานกรรมการ

สมชาย ทรัพย์ทวี

กรรมการ

สมชาย ทรัพย์ทวี

กรรมการ
(อธิการบดี)

สมชาย ทรัพย์ทวี

กรรมการ

อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จุมพล สวัสดิ์วิทยากร

วันที่ ๒๑ เดือน เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๓

- เรื่อง : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองแบบสุชาภิบาล : ศึกษาจากกรณีสุชาภิบาลชุมชนไชสง จังหวัดบุรีรัมย์
- ผู้วิจัย : นายประสิทธิ์ พรรณพิสุทธิ์
- แผนกวิชา : แผนกวิชาการปกครอง
- ผู้ควบคุมการวิจัย : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จุฬพล สวัสดิ์นิกร
- วัน เดือน ปี : เมษายน ๒๕๖๓

บทคัดย่อ

การปกครองท้องถิ่นที่จะมีความสำเร็จตามเป้าหมายนั้น ส่วนสำคัญที่สุดขึ้นอยู่กับ การเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองของประชาชน แต่การปกครองท้องถิ่นในรูปแบบสุชาภิบาลในประเทศไทย เหนือที่เป็นปัญหาอยู่ทุกวันนี้ทั้งในแง่กฎหมายและข้อเท็จจริงแล้ว ประชากรมีส่วนร่วมในการปกครองน้อยมาก ดังนั้นวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ก็เพื่อที่จะศึกษาถึงสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนว่า การที่ประชาชนจะเข้าหรือไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นแบบสุชาภิบาลนั้น จะมีสาเหตุเนื่องมาจาก

๑. ประชากรยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในการปกครองตนเอง หรือ
๒. การจัดรูปแบบการปกครองของสุชาภิบาลที่เป็นอยู่ในปัจจุบันยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

การศึกษารครั้งนี้ได้เลือกสุชาภิบาลชุมชนไชสง จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นกรณีศึกษาการศึกษาวิจัย เพราะได้พิจารณาเห็นความเหมาะสมอยู่หลายประการ จากผลการศึกษาวิจัยที่ได้พบว่า

๑. การที่ประชาชนยังไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นแบบสุชาภิบาลเท่าที่ควรนั้น เกิดจากมูลเหตุใหญ่ คือ ความไม่รู้ไม่เข้าใจในการปกครองตนเองของประชาชนเป็นประการสำคัญที่สุด

๒. ความไม่รู้ไม่เข้าใจต่อการปกครองตนเองนั้นเกิดจากความเคยชินต่อการปกครองระบบดั้งเดิมและความไม่เคยชินต่อรูปแบบสหภาพที่รัฐบาลหมิ่นยู่ไม่ให้

๓. การจัดรูปแบบองค์การปกครองของสหภาพยังไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเท่าที่ควร แต่ปัญหาเรื่องรูปแบบไม่ใช่เป็นปัญหาประการสำคัญในขณะนี้

ดังนั้น ปัญหาสำคัญที่สุดที่ควรจะรีบแก้ไขนั้นอยู่ที่การพัฒนาความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นแก่ประชาชนเป็นเบื้องต้น แล้วจึงจะมาพิจารณาแก้ไขรูปแบบให้สอดคล้องหรือเหมาะสมตามหน้าที่หลัง

Thesis Title : The Popular Participation in Sukaphibal self-government : A Case study on Sukaphibal Phudtaisong, Changwat BuriRam, Thailand.

Name : Mr. Prasit Phanapisuthi

Department : Department of Government

Advisor : Assistant Professor Dr. Choomphol Swasdiyakorn

Date : May 1970

ABSTRACT

The success of a local self-government depends upon the participation of local people. But a real problem facing a local government as Sukaphibal self-government in Thailand is that people have rarely participated in the local affairs. The objective of this research is to study the cause which affects people's non-participation in Sukaphibal self-government. The causes may derive from :

- (1) People don't know nor understand about self-government, or
- (2) The organization of Sukaphibal at present does not meet needs of the local people.

The Sukaphibal Phudtaisong, Changwat BuriRam, was selected for this study because of many reasons, and the findings of this research indicate that:

- (1) People have played a passive role in Sukaphibal self-government because they do not know nor understand about the system of self-government, and that is the most important reason.
- (2) The lack of knowledge and understanding of the people about

self-government derives from the fact that the people are still familiar with the old system; they are not fully oriented themselves toward the new system given by the central government.

(3) The organization of Sukaphibal is not open for full participation of the local people. But this problem is not vital at the moment.

This thesis suggests that the most important problem which should be solved immediately is to develop people's knowledge and understanding about political system in a democratic society. The re-organization of Sukaphibal should be considered later.

คำนำ

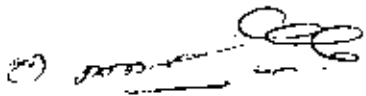
การปกครองท้องถิ่นจะมีความสำเร็จตามเป้าหมายนั้น ส่วนสำคัญที่สุดขึ้นอยู่กับ การเข้ามามี
 ส่วนร่วมของประชาชนในการปกครอง แต่ในบรรดาองค์การปกครองท้องถิ่น ๔ รูป ที่มีอยู่ในประ
 เทศไทยขณะนี้ กล่าวได้ว่าสุขาภิบาลเป็นองค์การปกครองท้องถิ่นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมน้อยที่สุด
 ปัญหาเรื่องการที่ประชาชนจะเข้ามาหรือไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองแบบสุขาภิบาลนี้จึง เป็น
 ปัญหาสำคัญที่ควรจะได้ทำการศึกษาวิจัยในข้อเท็จจริงถึงมูลเหตุสำคัญที่ประชาชนจะเข้ามาหรือไม่
 เข้ามามีส่วนร่วมในท้องถิ่นที่เป็นที่ประจักษ์ชัดแจ้งเสียก่อน ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนจึงได้เลือกทำการศึกษา
 เรื่อง "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองแบบสุขาภิบาล ศึกษาจากกรณีของสุขาภิบาลห้วย
 ไชยสง จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อเรียบเรียงเป็นวิทยานิพนธ์ขึ้น

การเขียนวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ผู้เขียนรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านอาจารย์ผู้ช่วย
 ศาสตราจารย์ ดร. รุ่งผล สุวดีติยากร เป็นอย่างยิ่งที่กรุณาได้รับเป็นอาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย และ
 ได้ให้คำแนะนำที่มีคุณค่า ให้ความเอาใจใส่และให้กำลังใจแก่ผู้เขียนตลอดมา จนวิทยานิพนธ์เรื่อง
 นี้สำเร็จบริบูรณ์ นอกจากนี้ท่านศาสตราจารย์ ดร. เกษม สุวรรณกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จริญญา
 สุภาพ และท่านรองอธิบดีกรมการปกครอง รุ่งสง่า ไชยพันธ์ ได้กรุณาให้เกียรติในการร่วมเป็น
 กรรมการสอบ ท่านอาจารย์แสวง รัตนงคธมาศ แห่งสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ได้กรุณาให้
 แนวความคิดแนะนำเพิ่มเติม ท่านอาจารย์ ดร. สุจิต มุญงการ กรุณาตรวจแก้ไขสำนวนภาษา
 อังกฤษในบทคัดย่อให้ เพื่อให้วิทยานิพนธ์เรื่องนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น พระคุณอันสูงส่งของท่านดังกล่าว
 จะจารึกอยู่ในความทรงจำของผู้เขียนตลอดไป ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ
 โอกาสนี้ด้วย

สำหรับผู้ที่กระวนกระวายใจ เราให้กำลังใจและสนับสนุนด้วยประการต่าง ๆ ให้ผู้เขียน
 เริ่มลงมือทำการศึกษาค้นคว้าอย่างจริงจังตั้งแต่เริ่มแรก คือ นายประพจน์ พุทธิรัตน์ นายอำเภอ
 ห้วยไชยสง ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรงของผู้เขียนนี้ ขณะที่ผู้เขียนรับราชการ เป็นปลัดอำเภอตรี
 อำเภอห้วยไชยสง และได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการสุขาภิบาลห้วยไชยสง ทำหน้าที่เป็นปลัดสุขาภิบาล
 ท่านผู้นี้ นับว่าเป็นผู้บังคับบัญชาในอุดมคติที่มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าในการส่งเสริมความเจริญ

กาวหนาของผู้ไท้มีงกับบิ๊ญซาอย่างแท้จริง

บุคคลอื่น ๆ ที่ใ้ใ้ให้ความช่วยเหลือร่วมมือทั้งในคานแรงกายและแรงใจ รวมทั้งอำนวยความสะดวกในทางต่าง ๆ แก่ผู้เขียนที่คลอมาตั้งแ้คน จนกระทั่งสำเร็จดูดวงไปด้วยความเรียบร้อย นี่ผู้เขียนจะลื้มกล่าวเสียมิได้ก็คือ คุณเฉชา วัลไพจิตร คุณเจริญ วิมุติโกศล แห่งสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ร.ท. วิชาญ มีแก้ว กองบัญชาการทหารสูงสุด ม.ร.ว. ชำนาญ ทวีวงศ์ แห่งกองราชการส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง รวมทั้งเพื่อนข้าราชการอำเภอห้วยไซ่ง อันมีคุณสมัย ศรีศักดิ์หา คุณสุกรี เจริญศรี คุณวิชัย แวกงอม คุณชันพงษ์ ยาวไซ่ง คุณศิริกษย์ คีมาด และคุณวีวงศ์ กาวไซ่ง ในคานการจัดพิมพ์ซึ่งมีเวลาจำกัดอยู่แล้วก็ได้รับความร่วมมือจากคุณนিকা อรรถเจตน์ และคุณธงไชย สิ่งไ้ก่อน ใ้รับแรงผลักดันให้จนกระทั่งเสร็จเรียบร้อยทันตามกำหนดเวลา นอกจากนั้นยังมีอีกหลายท่านซึ่งผู้เขียนไม่อาจกล่าวนามได้ทั่วถึง ผู้เขียนจึงขอจารึกคำ "ขอบคุณ" ผู้มีส่วนร่วมใ้ช่วยเหลือดังกล่าวไว้ ณ ที่นี้

(นายประสิทธิ์ พรธดิษฐ์)

เมษายน ๒๕๑๓

กองอัครากำตั้งและสง เสริมสมรรถภาพ
กรมการปกครอง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ (ภาษาไทย)	๓
บทคัดย่อ (ภาษาอังกฤษ)	๖
ก้ำยั่ว	๑๑
สารบัญ	๑๓
สารบัญตาราง	๑๓
สารบัญแผนภูมิ	๑๓
สารบัญแผนที่	๑๓
บทนำ	๑๖
วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย	๑๖
กมมคิรฐานในการศึกษาวิจัย	๑๖
ขอบเขตของการศึกษาวิจัย	๑๖
วิธีการศึกษาวิจัย	๑๖
ประโยชน์ที่ไ้ไ้รับจากการศึกษาวิจัย	๑๖
การเสนอเรื่อง	๑๖
บทที่ ๑ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น	๑๖
ความหมายและขอบเขตการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น	๑๖
แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น	๑๓๓
วัตถุประสงค์ของการจัดให้มีการปกครองท้องถิ่น	๑๓๔
เป็นไปตามขั้นตอนคิดปแะศาสตร์ทางการเมืองในระบบอบ ประชาธิปไตย	๑๓๕

๑
๒
หน้า

เป็นสถาบันให้บริการซึ่งอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในท้องถิ่น	๑๖
ประวัติความเป็นมาของสุชาภิบาลในประเทศไทย	๑๖
สุชาภิบาลสมัยแรก	๑๘
สุชาภิบาลในสมัยปัจจุบัน	๒๑
หลักเกณฑ์การจัดตั้งสุชาภิบาล	๒๔
การจัดตั้งสุชาภิบาลทั่วไป	๒๔
สุชาภิบาลที่เริ่มจากเทศบาลอำเภอ	๒๕
สุชาภิบาลที่เริ่มจากเทศบาลเมืองกับการปรับปรุงการปกครองตนเอง	๒๗
ผู้บริหารหน้าที่และควมรับผิดชอบของสุชาภิบาล	๒๘
ผู้รับผิดชอบในการบริหารงานสุชาภิบาล	๒๘
หน้าที่ของสุชาภิบาล	๓๐
สรุป	๓๑
บทที่ ๒ สุชาภิบาลพุทไธสง	๓๓
ประวัติของอำเภอพุทไธสงและสภาพท้องถิ่นโดยทั่วไป	๓๔
ประวัติอำเภอพุทไธสง	๓๕
สภาพท้องถิ่นโดยทั่วไป	๓๕
สภาพท้องถิ่น เศรษฐกิจ และสังคมของสุชาภิบาลพุทไธสง	๓๖
ลักษณะหมู่บ้านในเขตสุชาภิบาลพุทไธสง	๓๖
การศึกษาของประชาชนในเขตสุชาภิบาลพุทไธสง	๓๘
อาชีพและรายได้ของประชาชนในเขตสุชาภิบาล	๓๘
การจัดตั้งสุชาภิบาลพุทไธสง	๔๑
อาณาเขตสุชาภิบาลพุทไธสง	๔๔
การจัดรูปองค์การบริหารสุชาภิบาล	๔๖

หน้า

การแบ่งส่วนงานของสุชาภิบาล	๔๓
การแบ่งส่วนงานของสุชาภิบาลกับของเทศบาล	๕๑
การคุ้มครองกิจการบริหารของสุชาภิบาลพิเศษ	๕๒
การบริหารงานของสุชาภิบาลพิเศษ	๕๔
ตัวบุคคลผู้ดำเนินการสุชาภิบาล	๕๕
คณะกรรมการสุชาภิบาล	๕๕
เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน	๕๕
รายได้ของสุชาภิบาล	๕๖
วัตถุประสงค์	๖๑
การบริหารงาน	๖๒
สรุป	๖๓

บทที่ ๓	๓	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายและการบริหารงาน ของสุชาภิบาล	๖๔
		โอกาสของประชาชนในการเข้ามีส่วนร่วม	๖๕
		ผู้มีสิทธิเลือกตั้งกรรมการสุชาภิบาล	๖๖
		ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง	๖๖
		วิธีการเลือกตั้ง	๖๗
		การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งกรรมการสุชาภิบาล พิเศษ	๖๘
		การกำหนดนโยบายและการบริหารงานสุชาภิบาล	๖๘
		ผู้กำหนดนโยบายการบริหาร	๖๘
		กรรมการโดยตำแหน่ง	๖๘
		กรรมการโดยการแต่งตั้ง	๗๒
		กรรมการโดยการเลือกตั้ง	๗๓

วิธีกำหนดนโยบาย	๗๕
การประชุมคณะกรรมการสุขภาพ	๗๕
ประธานและรองประธาน	๗๕
สมัยประชุม	๗๖
ลักษณะการประชุม	๘๐
องค์ประชุม	๘๐
การเสนอข้อปรึกษาในที่ประชุม	๘๑
การอภิปรายและลงมติ	๘๒
แผนค่าเป็นงาน	๘๓
ผู้จัดทำแผนค่าเป็นงาน	๘๓
กิจการที่จะต้องวางแผนค่าเป็นงาน	๘๔
วิธีจัดทำแผน	๘๕
ข้อบังคับงบประมาณ	๘๕
การจัดเตรียม	๘๖
การพิจารณาอนุมัติ	๘๗
การบริหารงานงบประมาณ	๘๘
การออกข้อบังคับสุขภาพ	๘๙
ลักษณะข้อบังคับ	๘๙
ประเภทและวิธีดำเนินการตราข้อบังคับ	๙๐
สรุป	๙๖
บทที่ ๕ หน้าที่และพฤติกรรมการ เข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน	๙๘
คุณสมบัติของตัวอย่างที่ดีในการวิเคราะห์	๙๘
การเรียนรู้ของประชาชนเกี่ยวกับการเมือง	๑๐๑
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่	๑๐๒

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครอง	๑๐๘
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองของท้องถิ่นและการปกครองระบบสุภานุภาพ	๑๐๗
การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง	๑๐๘
ความรู้ความสนใจเกี่ยวกับการเลือกตั้ง	๑๐๘
ลักษณะสภาพการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง	๑๐๙
ทักษะต่อการเลือกตั้ง	๑๑๒
การแสดงผลเพื่อรักษายลประโยชน์กับการแสดงความคิดเห็นให้ผู้บริหารรับรู้และนำไปปฏิบัติ	๑๑๕
การรวมกลุ่มของประชาชน	๑๑๖
การแสดงผลเพื่อรักษาผลประโยชน์	๑๑๘
ทักษะเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นต่อส่วนรวม	๑๑๘
สรุป	๑๒๐
บทที่ ๕ สรุปปัญหาและเสนอข้อจกเห็น	๑๒๑
สรุปปัญหา	๑๒๑
ขอเสนอแนะ	๑๒๕
ภาคผนวก	๑๓๐
บรรณานุกรม	๑๔๔
ประวัติผู้เขียน	๑๒๓

สารบัญ

สารบัญ	หน้า
๑ แสดงจำนวนสมาชิกสภาที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสมาชิกสภา พ.ศ. ๒๔๘๕ ถึงแต่จนถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๖	๖๓
๒ แสดงรายชื่อสมาชิกสภาเขตอำเภอทั่วประเทศถึงปี พ.ศ. ๒๕๑๖	๖๗
๓ แสดงจำนวนสมาชิกสภาที่ปรากฏในบัญชีรายชื่อ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๑๐	๗๕
๔ แสดงความเจริญของท้องถิ่นในเขตสมาชิกสภาเขตอำเภอ ปี พ.ศ. ๒๕๑๖	๗๖
๕ แสดงการศึกษาระดับประถมศึกษาในเขตสมาชิกสภาเขตอำเภอ	๗๘
๖ แสดงอาชีพของราษฎรในเขตสมาชิกสภาเขตอำเภอ	๘๐
๗ แสดงรายได้ออกนอกภาษีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปี พ.ศ. ๒๕๐๕	๘๑
๘ แสดงการสำรวจท้องถิ่นที่สมควรจะยกฐานะขึ้นเป็นสมาชิกสภา อำเภอเขตอำเภอ จันทบุรีรัชมัย	๘๓
๙ แสดงจำนวนพลเมือง รายได้ รายจ่ายจริง ของสมาชิกสภาเขตอำเภอ ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๐๐ - ๒๕๑๑	๘๔
๑๐ แสดงงบประมาณค่าใช้จ่ายประเภทค่าตอบแทนตั้งแต่ปี ๒๕๐๗ - ๒๕๑๑	๘๕
๑๑ แสดงจำนวนเครื่องมือเครื่องใช้ในส่วนงานบางประเภทของสมาชิกสภา เขตอำเภอ ปี พ.ศ. ๒๕๑๖	๘๖
๑๒ เปรียบเทียบสถิติของผู้นับถือศาสนาอิสลามในเขตสมาชิกสภาเขตอำเภอ ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๐๐ - ๒๕๑๖	๘๘
๑๓ แสดงรายชื่อกรรมการสมาชิกสภาเขตอำเภอที่ได้รับเลือกตั้งเป็นรองประธาน ตั้งแต่จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๑๖	๘๖
๑๔ แสดงประเภทและจำนวนกรรมการสมาชิกสภาเขตอำเภอที่ได้รับเลือกตั้งเป็น อนุกรรมการสามัญประจำปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๔ - ๒๕๑๖	๘๗

ตารางที่

๒
หน้า

๑๕	แสดงสถิติการประทุษร้ายและกรรมการสุขาภิบาลทุทโธสง ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๐๔ - ๒๕๑๒	๗๕
๑๖	แสดงประเภทและจำนวนกรรมการสุขาภิบาลทุทโธสงที่ได้รับเลือกตั้ง เป็นคณะกรรมการพิจารณาร่างข้อบังคับงบประมาณประจำปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๔ - ๒๕๑๒	๘๘
๑๗	แสดงสถิติของประมาณการรายรับ รายจ่าย กับรายได้จริง รายจ่ายจริงของสุขาภิบาลทุทโธสง ปีงบประมาณ ๒๕๐๔ - ๒๕๑๑	๙๖
๑๘	แสดงอายุของตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์	๙๙
๑๙	แสดงการศึกษาของตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์	๑๐๐
๒๐	แสดงค่าเฉลี่ยของตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์	๑๐๑
๒๑	แสดงความรู้ความเข้าใจในสิทธิของประชาชน	๑๐๓
๒๒	แสดงความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ของประชาชน	๑๐๔
๒๓	แสดงความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อหน่วยงานในท้องถิ่น	๑๐๖
๒๔	แสดงลักษณะสภาพการไร้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งของประชาชน	๑๑๐
๒๕	แสดงทัศนะของประชาชนต่อความสำคัญและผลกระทบระเทือนของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาจังหวัด และกรรมการสุขาภิบาล	๑๑๑
๒๖	แสดงเหตุผลของประชาชนต่อการขอวิธีการแต่งตั้งบุคคลเข้าทำงาน ส่วนรวม	๑๑๒
๒๗	แสดงเหตุผลของประชาชนต่อการขอวิธีการเลือกตั้งกรรมการสุขาภิบาล	๑๑๔
๒๘	แสดงลักษณะสภาพหรือกลุ่มที่ประชาชนเคยได้ยิน	๑๑๖
๒๙	แสดงลักษณะสภาพการรวมกลุ่มเพื่อขอช่วยเหลือทางราชการ	๑๑๗

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
๑	แสดงการจัดแบ่งส่วนต่าง ๆ ของชุมชนบาล	๔๔
๒	แสดงการจัดแบ่งส่วนงานของชุมชนบาลทุหฺไรสง	๕๓

สารบัญแนบที่

แนบที่

หน้า

- ๑ แสดง เจตสุทธาภิบาลพุทธโฆสง .....

๔๕

บทนำ

การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ วิธีการที่จะให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองมากที่สุดอย่างหนึ่งนั้น ก็คือการกระจายอำนาจ (Decentralization) ให้กับท้องถิ่นต่าง ๆ คำนี้เป็นการปกครองตนเอง (Self-Government) ในหลักการของการปกครองตนเองนั้นเป็นการให้ความอิสระ (Autonomy) แก่ประชาชนที่จะกำหนดทิศทางของตนเอง กล่าวคือประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ จะต้องมีควมอิสระในการกำหนดนโยบายทางการเมือง (Local politics) เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง และในขณะเดียวกันประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ เองก็จะเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารงานของท้องถิ่น (Local Administration) ของตนเองด้วย

สำหรับประเทศไทยนั้น นับตั้งแต่ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตยในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นต้นมา รัฐบาลเกือบทุกยุคทุกสมัยได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการกระจายอำนาจในรูปแบบการปกครองท้องถิ่น โดยได้พยายามจัดให้มีการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบต่าง ๆ ขึ้นถึง ๔ รูปแบบด้วยกันคือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล สุขาภิบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล การจัดรูปองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นออกถึง ๔ รูปดังกล่าว นอกจากจะมีวัตถุประสงค์เพื่อแบ่งเบาภาระหน้าที่ในการบริหารงานของรัฐบาลแล้ว ยังมีเป้าหมายเพื่อให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเป็นสถาบันเพื่อฝึกฝนการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอีกด้วย

กล่าวโดยทั่วไป การจัดรูปองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นออกเป็น ๔ รูปดังกล่าวนี้ ก็เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ในลักษณะที่แตกต่างกันตามรูปแบบดังกล่าวคือ ทั้งสิ้นในรูปแบบที่ใหม่ส่วนนี้ในการปกครองน้อยที่สุดจนถึงมากที่สุด ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงหลักของความสามารถของประชาชนแต่ละท้องถิ่นในการที่จะปกครองตนเอง และหลักการฝึกฝนเรียนรู้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยด้วย ในบรรดา รูปแบบการปกครองท้องถิ่นทั้ง ๔ รูป อาจกล่าวได้ว่า สุขาภิบาลเป็นองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการ

ปกครองน้อยที่สุด ทั้งนี้เพราะในแง่ของการกำหนดนโยบายหรือระบบนิติบัญญัติ องค์ประกอบของ คณะกรรมการสุชาภิบาลนั้น ได้มีการกำหนดให้มีบุคคลที่ได้รับเลือกตั้งขึ้นมาจากประชาชนเพียง ๔ คน ซึ่งเป็นเสียงข้างน้อยในคณะกรรมการสุชาภิบาล ส่วนในแง่ของการบริหารฝ่ายบริหารของสุชาภิบาล ก็ถูกกำหนดให้ดำเนินการโดยข้าราชการในส่วนภูมิภาคเป็นผู้ดำเนินการแทนทั้งสิ้น ดังนั้นจึง อาจกล่าวได้ว่าในเวลานี้ก็มีอยู่แล้ว โอกาสของการ เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองของประชาชนในรูปแบบสุชาภิบาลนั้นมีอยู่น้อยมาก

ส่วนในกรณีที่ยังมีจำนวนตัวแทนของประชาชนเพียง ๔ คน ซึ่งเป็นเสียงข้างน้อย ในคณะกรรมการอยู่แล้วนั้น ยังปรากฏว่าโอกาสในการที่จะแสดงความคิดเห็นก็จะมีน้อยอยู่ด้วย ทั้งนี้เพราะถูกกบฏโดย "ภาวะครอบงำ" บางอย่าง ดังเช่นกรณีการประชุมคณะกรรมการสุชาภิบาล ตัวแทนของประชาชน ๔ คนนั้นมักจะไม่วางใจหรือแสดงความคิดเห็นแก่คณะกรรมการสุชาภิบาลอื่นที่เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง หรือโดยแต่งตั้ง เพราะมีฐานะเป็นข้าราชการอยู่ในตัว ฉะนั้นจึงอาจกล่าวโดยทั่วไปได้ว่า การปกครองท้องถิ่นในรูปแบบสุชาภิบาลเท่าที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ โดยขอเท็จจริงแล้วประชาชนแทบจะไม่มีส่วนร่วมในการปกครองแต่อย่างใดเลย การปกครองนี้อาจเรียกได้ว่า เป็น "การปกครองภูมิภาคจำบัง" ซึ่งหมายความถึง เป็นการปกครองท้องถิ่นแค่เพียงในรูปแบบ (Form) หรือในนามเท่านั้น แต่ในพฤติกรรมแท้จริงแล้ว เป็นการปกครองของราชการบริหารส่วนภูมิภาคที่เข้ามาแอบแฝงอยู่ในรูปแบบดังกล่าว

เมื่อการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบดังกล่าวไม่อาจจะปฏิบัติได้ เป็นไปตามหลักการและ เป้าหมายของการจัดให้มีการปกครองในรูปแบบเช่นนี้แล้ว ปัญหาจึงมีอยู่ว่า ไม่ควรจะต้องปล่อยให้ มีสภาพเป็นอย่างนี้ตลอดไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าจะพิจารณาในแง่ของการพัฒนาการเมือง ความระดมประชาธิปไตยแล้ว ความจำเป็นที่จะต้องรีบแก้ไข เปลี่ยนแปลงรูปการปกครองท้องถิ่น แบบนี้ยิ่งมีมากขึ้นทุกที ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการและเป้าหมายของการปกครองท้องถิ่น ตลอดจนนโยบายในการพัฒนาการเมืองในระดับชาติซึ่งกำลังดำเนินการอยู่ขณะนี้

อย่างไรก็ตาม ปัญหาการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบสุชาภิบาลที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ คงมีผู้ ที่ศึกษาวิชาการปกครองท้องถิ่น ตลอดจนผู้ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับองค์การนี้หลายท่านได้เฝ้าพิจารณา

๑ สุวงศ์ ฉายะบุตร, การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น (พระนคร: โรงพิมพ์สมิตยสถาน, ๒๕๑๐), หน้า ๑๐.

ในการที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงไว้หลายประการ ดังเช่น เสนอให้มีการบูรณะปฏิสังขรณ์นี้เสีย เพราะ
 ไม่สามารถดำเนินการให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของการปกครองท้องถิ่นใด หรือให้เพิ่มจำนวน
 คณะกรรมการสุขาภิบาลที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนใหม่จำนวนเท่า ๆ กับจำนวนที่ดำรงตำแหน่ง
 โดยการแต่งตั้งหรือให้คงรูปการปกครองแบบเดิมไว้แต่ใหม่ เจาหน้าที่ประจำที่จะรับผิดชอบในคาน
 การบริหารขององค์การนี้โดยเฉพาะ จากข้อคิดเห็นดังกล่าวข้างต้นของข้าพเจ้าเป็นแนวความคิดที่ดี
 สำหรับการที่ใคร่พยายามก็จะแก้ไขปรับปรุงการปกครองท้องถิ่นในรูปสุขาภิบาลเท่าที่เป็นอยู่ในขณะ
 นี้ให้ดียิ่งขึ้น แก้ปัญหานี้อย่างไร ขณะนี้ยังมีหลักฐานข้อ มูลเท็จจริงไม่เพียงพอที่จะทำให้เกิดความเชื่อ
 นั้นได้ควา ถ้าจะแก้ไขสายฝังที่ได้เสนอมานั้นจะเป็นวิธีการแก้ไขปัญหาที่ถูกต้องและเหมาะสมที่สุด
 แลวหรือไม่

สำหรับในทัศนะของข้าพเจ้านั้น การปกครองท้องถิ่นที่จะมีความสำเร็จตามเป้าหมายของ
 การปกครองในรูปแบบนี้ได้ ส่วนสำคัญที่สุดขึ้นอยู่กับ การเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองของ
 ประชาชนและการที่ประชาชนจะเข้าหรือไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองนั้น ควรจะเป็นปัจจัย
 สำคัญที่เป็นปัญหาที่จำเป็นจะต้องทำการศึกษารวบรวมในข้อเท็จจริง เหล่านี้ให้ถ่องแท้เป็นที่ประจักษ์กัน
 เสียก่อน ประเด็นปัญหาของการปกครองท้องถิ่นในรูปสุขาภิบาลเท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ ยังไม่อาจ
 เสนอมีได้โดยสมบูรณ์ที่จวาสาเหตุเกิดจากประชาชนยังไม่รู้ไม่เข้าใจหรือไม่สนใจในการปกครองตน
 เอง ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากความเคยชินต่อการปกครองแบบกึ่ง เคมีหรืออาจจะเนื่องมาจากการ
 ปกครองท้องถิ่นนี้เป็นสิ่งที่รัฐบาลหยิบยื่นให้กับประชาชนและประชาชนยังไม่เกิดความรู้สึกความเข้าใจ
 ต่อรูปการปกครองนี้แต่อย่างใดเลย ถ้าหากข้อเท็จจริงเป็นไปค้วยเหตุยดังกล่าว ความจำเป็น
 ในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงองค์การสุขาภิบาลก็จะคงดำเนินการในลักษณะที่สอดคล้องของกันความ
 เท็จจริงที่ใคร่พบข้างต้น แต่ถาหากเป็นไปในลักษณะตรงกันข้ามกับที่กล่าวมา คือตัวประชาชน
 เองพอจะมีความรู้ความเข้าใจต่อการปกครองตนเองคือพอสมควรอยู่แล้ว แต่เมื่อมีการจัดรูปแบบ
 การปกครองสุขาภิบาลเท่าที่เป็นอยู่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอันเป็นเหตุให้
 ประชาชนไม่สนใจและไม่เลื่อมใสศรัทธา จนในที่สุดเห็นเหตุได้ไม่ยอมเข้ามามีส่วนร่วมในการ
 ปกครองท้องถิ่นในรูปแบบนี้ เพราะเห็นว่าไม่ก่อประโยชน์อันใด เป็นต้น ฉะนั้นถาหากข้อเท็จจริง
 เป็นไปในลักษณะหลังนี้ ความจำเป็นแก้ไขเปลี่ยนแปลงองค์การสุขาภิบาลก็จะคงดำเนินการไปใน

อีกลักษณะหนึ่งซึ่งจะตรงกันข้ามกับลักษณะแรกของผู้แท้จริงที่คนพบ

วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

จากปัญหาที่ประชาชนจะเข้ามาหรือไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบ
สุชาภิบาลดังกล่าวข้างต้น ผู้เขียนจึงใคร่ขอยกจะศึกษาถึงสาเหตุที่แท้จริงของปัญหานี้ว่า

๑. การที่ประชาชนจะเข้ามาหรือไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองแบบสุชาภิบาลนี้ จะมีสาเหตุเนื่องมาจากตัวประชาชนเองที่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในการที่จะปกครองตนเองหรือไม่

๒. การที่ประชาชนจะเข้ามาหรือไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองแบบสุชาภิบาลนี้ ถ้าหากว่าสาเหตุไม่ใช่ในกรณีแรกแล้ว จะมีสาเหตุเนื่องมาจากการจัดรูปแบบการปกครองของสุชาภิบาลในขณะนี้ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนหรือไม่

สมมติฐานในการศึกษาวิจัย

จากวัตถุประสงค์ ๒ ข้อดังกล่าว ผู้เขียนใคร่ขอตั้งสมมติฐานไว้เป็นการทดสอบในการ
ศึกษาวิจัยเรื่องนี้ดังต่อไปนี้ คือ

๑. การที่ประชาชนยังไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบการปกครอง
แบบสุชาภิบาลเท่าที่ควรนั้น เกิดจากมูลเหตุใหญ่คือ ความไม่รู้ไม่เข้าใจในการปกครองตนเอง เป็น
ประการสำคัญ

๒. การที่ประชาชนยังไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นในแบบสุชาภิบาล
เกิดจากความเคยชินต่อการปกครองระบบดั้งเดิม และไม่เคยชินต่อรูปแบบการปกครองสุชาภิบาล
ที่รัฐบาลสนับสนุนให้

๓. การที่ประชาชนยังไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นในแบบสุชาภิบาล
เกิดจากการจัดรูปแบบของการปกครองในรูปแบบลักษณะเท่าที่ เป็นอยู่ นี้ ไม่เป็นการเปิดโอกาสให้
ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองเท่าที่ควร

ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาวิจัยปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นแบบ
สุชาภิบาลนี้ ถ้าจะทำการศึกษาเพื่อที่จะทราบปัญหาข้อเท็จจริงทั้งหมดแล้ว มีความจำเป็นของทำ
การศึกษาสุชาภิบาลทั้งหมดหรืออย่างน้อยก็จะต้องเลือกสุ่มตัวอย่างสุชาภิบาลบาง ๆ ขึ้นมาเป็นตัว
แทนสำหรับการศึกษาวิจัยจำนวนมากแห่งพอสมควร ซึ่งการที่จะดำเนินการดังกล่าวได้จะต้องทำเป็น
โครงการที่ใหญ่มาก ต้องใช้กำลังเงิน กำลังคน และระยะเวลาเป็นจำนวนมากจึงจะสามารถทำ
สำเร็จได้ ฉะนั้นการที่จะทำโครงการวิจัยขนาดใหญ่ดังกล่าวจึงควร เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของ
สถาบันทางวิชาการหรือหน่วยราชการที่ส่วนเกี่ยวข้องของเรื่องนี้ สำหรับผู้เขียนเองนั้น การทำ
โครงการวิจัยขนาดใหญ่ดังกล่าวเป็นเรื่องเกินกำลังความสามารถที่จะเป็นการวิจัยในแง่ส่วนบุคคล
ได้

อย่างไรก็ตาม การวิจัยปัญหาเรื่องนี้อาจจะทำได้ในอีกลักษณะหนึ่ง คือการเลือกศึกษา
วิจัยเป็นกรณี (Case study) เฉพาะสุชาภิบาลไป โดยลักษณะของการศึกษาเฉพาะกรณีนี้สามารถ
ทำการศึกษาค้นคว้าได้อย่างละเอียดลึกซึ้งและครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ได้ทั่วถึง ซึ่งเป็นการช่วย
ให้สามารถเข้าถึงข้อเท็จจริงต่าง ๆ อันเป็นแก่นแท้ของปัญหาได้ทางหนึ่ง ฉะนั้น จึงอาจกล่าวได้
ว่าการเลือกศึกษาปัญหาเฉพาะกรณีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นแบบสุชาภิบาล
ในลักษณะของการศึกษาปัญหาเฉพาะกรณีนี้เป็นการเหมาะสมในทางวิชาการพอสมควรที่เดียว
นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมในแง่ของการวิจัยเพื่อเขียนเป็นวิทยานิพนธ์อันเป็นเพียง
ส่วนประกอบของการศึกษาระดับปริญญาตรีแล้ว การศึกษาเฉพาะกรณีในปัญหาเรื่องนี้
พอจะมีคุณค่าเพียงพอสำหรับวิชาการในสาขานี้ด้วย ทั้งนี้ ถิ่นที่อยู่กับวิธีการเลือกกรณีที่จะทำการ
ศึกษาวิจัยเป็นประการสำคัญ กล่าวคือ ถ้าสามารถเลือกกรณีที่เหมาะสมแล้ว การศึกษาเฉพาะกรณี
นี้ไม่เพียงแต่จะสามารถทำให้เห็นภาพในเรื่องที่ต้องการได้อย่างชัดเจนเท่านั้น ยังอาจจะสามารถ
ช่วยให้มองเห็นภาพข้อเท็จจริงในส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทั่วไปได้พอสมควรอีกด้วย

ในที่นี้ผู้เขียนได้เลือกสุชาภิบาลพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นกรณีที่จะทำการศึกษาวิจัย
โดยพิจารณาเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ ๒ ประการ คือ
ประการที่ ๑ สุชาภิบาลพุทไธสง ถ้าพิจารณาในแง่ของรายได้แล้ว เป็นสุชาภิบาลที่อยู่

ในขนาดกลางแคบจนร่างเล็ก ซึ่งเป็นสุชาภิบาลที่มีลักษณะเหมือนๆ กับสุชาภิบาลส่วนใหญ่ที่มีอยู่ในประเทศไทย นอกจากพิจารณาในแง่ของจำนวนประชากรในเขตสุชาภิบาลแล้ว สุชาภิบาลพุทไธสงก็เป็นสุชาภิบาลที่อยู่ในขนาดกลางอีกเช่นกัน การเลือกสุชาภิบาลขนาดกลางขึ้นเป็นเขตสำหรับการศึกษาวิจัยย่อมเป็นการเหมาะสมกว่าที่จะเลือกสุชาภิบาลขนาดใหญ่ที่สุดหรือเล็กที่สุด เพราะจะสามารถทำให้องเห็นภาพปัญหาของสุชาภิบาลโดยทั่ว ๆ ไปได้ถูกต้องกว่าเลือกขนาดใหญ่ที่สุดหรือเล็กที่สุด

ประการที่สอง เมื่อพิจารณาถึงปัญหาในการเก็บข้อมูลเพื่อที่จะนำมาใช้ในการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้แล้วบังปรากฏว่าการเลือกสุชาภิบาลพุทไธสงนี้ มีความสะดวกและง่ายต่อการที่จะทำการศึกษาวิจัยได้อย่างละเอียดถี่ถ้วน ทั้งนี้เพราะผู้เขียนเคยเป็นข้าราชการสังกัดอยู่ในอำเภอนี้ และได้มีโอกาสคลุกคลีอยู่กับงานภายในด้วย

วิธีการศึกษาวิจัย

สำหรับวิธีการที่จะใช้ในการศึกษาวิจัยนั้น ผู้เขียนใช้การวิจัยสนาม (Field Research) เป็นหลักของการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ (Interview) ซึ่งมีแนวคำถามสัมภาษณ์ (Interview Schedule) เป็นเครื่องมือในการดำเนินการและการสัมภาษณ์ ได้ดำเนินการสัมภาษณ์ประชากรที่บรรลุนิติภาวะแล้วที่อยู่ในเขตสุชาภิบาลเป็นหลักของการวิจัยโดยการสุ่มตัวอย่างแบบวิธี Systematic Selection ซึ่งวิธีนี้มิใช่ใช้ในกรณีที่มีรายชื่อประชากรเรียงลำดับตัวเลขแล้ว วิธีการเลือกขั้นแรกผู้เขียนได้นำบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งของราษฎรในเขตสุชาภิบาลพุทไธสง เมื่อวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๒ มาเรียงลำดับตัวเลขตั้งแต่ ๑ - ๓๐๘๓ คน ในจำนวนนี้ผู้เขียนได้ทดลองเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการศึกษา ๑๐ % เท่ากับจำนวน ๓๐๘ คน ซึ่งหมายความว่า จะสอบถามทุก ๆ ๑๐ คน ขึ้นต่อมาจึงได้สุ่มตัวอย่าง (Random Sampling) จาก ๑ - ๑๐ เมื่อได้เลขตัวไหนแล้ว ก็จะบวกด้วย ๑๐ ซึ่งเป็นช่วงห่าง (Interval) และเป็นค่าคงที่ (Constant) เช่น สุ่มได้เลข ๓ ประชากรที่เกิดเลือกก็คือหมายเลข ๓, ๑๓, ๒๓, ๓๓ เช่นนี้เรื่อย ๆ ไปจนครบ

ความถี่ของคำตอบ

ในการศึกษาวิจัย ผู้เขียนได้ลงมือเก็บข้อมูลโดยวิธีสัมภาษณ์ดังกล่าว ระหว่างวันที่ ๑๐ - ๑๕ ธันวาคม ๒๕๒๒ รวม ๑๕ วัน ใช้ผู้สัมภาษณ์ทั้งหมด ๔ คน ซึ่งผู้เขียนได้ความร่วมมือจากข้าราชการบนที่ว่าการอำเภออุทโยธ เป็นข้าราชการแผนกการปกครอง ๕ คน แผนกเกษตรอำเภอ ๒ คน และแผนกอนามัย ๑ คน นับว่าผู้สัมภาษณ์ทุกคนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสุขภาพของสมควรสำหรับกำหนดเวลาในการสัมภาษณ์นั้น เฉลี่ยผู้ถูกสัมภาษณ์ ๑ คน ใช้เวลาประมาณ ๑ ชั่วโมง และเจ้าหน้าที่ผู้สัมภาษณ์ได้ออกไปสัมภาษณ์ถึงบ้านเรือนของราษฎรกลุ่มตัวอย่างทุกราย ผู้เขียนเชื่อว่าบรรดาความคิดเห็นหรือความรู้ความเข้าใจที่ประชาชนตอบมานั้น ประชาชนได้แสดงออกด้วยความจริงใจและเชื่อถือได้เป็นอย่างดี เพราะปรากฏว่าประชาชนผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี และก่อนลงมือสัมภาษณ์ได้ทำการทดสอบแบบสอบถาม (Pretest) ถึง ๒ ครั้ง หลังจากทดสอบแล้วทุกครั้งได้มีการรวมกลุ่มสนทนาในระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้สัมภาษณ์ทุกคน เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในแบบสอบถาม ส่วนการกำหนดตัวเลขจากข้อมูล ผู้เขียนได้อาศัยเครื่องมือคิดเลขของสำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ จึงเชื่อได้ว่าคงมีส่วนผิดพลาดน้อยที่สุด

นอกจากการวิจัยสนามที่เป็นหลักของการเก็บรวบรวมข้อมูลในเรื่องนี้แล้ว ยังใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลบางอย่างจากเอกสาร (Documentary Research) อีกด้วย โดยทำการรวบรวมข้อมูลทั้งที่เป็นเอกสารทางราชการ ตำราทางวิชาการ ผลงานวิจัยที่แล้ว ๆ มา เพื่อนำมาเป็นส่วนประกอบของการเขียนและการวิเคราะห์ปัญหาเรื่องนี้ ทั้งนี้เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความละเอียดของการศึกษาทางวิชาการที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาวิจัย

แนวว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นเพียงการศึกษาเฉพาะกรณีของสุขภาพตำบลอุทโยธสักก็ตาม แต่

รายละเอียดวิธีการที่ได้จาก Loelie Kish, Survey Sampling 2nd. Printing (New York: John Wiley & Sons Inc., 1967), pp.113-147.

ตามวัตถุประสงค์ สมมติฐานและวิธีการศึกษาที่ใช้ในที่นี้ บอมนจะเป็นประโยชน์ในแง่วิชาการและ
ในแง่ของการบริหารงานอยู่พอสมควรทีเดียว โดยอาจกล่าวสรุปดังนี้ คือ

- ๑. สามารถชี้เป็นแนวทางหรือเป็นส่วนประกอบสำคัญในการที่จะพิจารณาปรับปรุงรูป
การปกครองท้องถิ่นแบบสุขาภิบาลเท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
- ๒. ส่วนหนึ่งของผลการศึกษาวิจัยนี้สามารถที่จะช่วยให้เห็นพฤติกรรมผลงานการ เมืองของ
คนไทยพอสมควร อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยต่อไป
- ๓. ส่วนหนึ่งของผลการศึกษาวิจัยนี้ เป็นการช่วยขยายความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริงในการ
ปกครองท้องถิ่นของไทย อันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยการปกครองท้องถิ่นของไทย ใน
สถาบันการศึกษาชั้นสูง
- ๔. เป็นการกระตุ้นหรือช่วยส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัยปัญหานี้ในขอบเขตที่กว้างขวางยิ่ง
ขึ้น อันจะเป็นผลดีแก่การที่จะช่วยแก้ไขหรือขจัดข้อเท็จจริงของปัญหาโดยส่วนรวมทั้งหมด

การเสนอเรื่อง

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้จะได้แบ่งออกเป็น ๕ บท แต่ละบทมีเค้าเรื่องย่อ ๆ ดังนี้

บทที่ ๑ กล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น
แนวความคิดในการปกครองท้องถิ่นโดยทั่วไป ประวัติความเป็นมาของสุขาภิบาลในประเทศไทย
ตลอดจนลักษณะของสุขาภิบาลในปัจจุบัน และอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ

บทที่ ๒ กล่าวถึงหน่วยสุขาภิบาลที่จะศึกษา คือ สุขาภิบาลห้วยไร่ อำเภอสว่าง
นครราชสีมา และการศึกษาของประชาชน ตลอดจนการบริหารงาน

บทที่ ๓ กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการบริหารงานของการปก
ครองแบบสุขาภิบาลว่ามีมากน้อยแค่ไหนเพียงไร ปัญหาที่มีอย่างไร

บทที่ ๔ กล่าวถึงบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตสุขาภิบาลห้วยไร่สง เท้าที่
รวบรวมข้อมูลได้จากการวิจัยสนาม

บทที่ ๕ เป็นบทสรุปและข้อเสนอแนะของข้อมูลที่ได้ค้นพบมาทั้งหมดความสัมพันธ์ที่ค้นได้
และเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ๆ ตามที่ได้เสนอไว้ในบทที่ก่อน ๆ